

29.10.2020

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Lausuntopyyntö HE 176/2020 vp

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain, tieliikennelain 155 ja 171 §:n sekä ajoneuvolain muuttamisesta

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Hallituksen esitys ja sen taustaksi tehdyt selvitykset antavat hyvän kuvan taksisääntelyn toimivuudesta sekä muutostarpeista. Hallituksen esityksessä on esitetty monipuolisesti säädosmuutoksia taksipalveluiden turvallisuuden ja laadun sekä taksipalveluiden saatavuuden parantamiseksi sekä harmaan talouden torjumiseksi.

Liikennepalvelulain taksisääntelyn tavoitteena on ollut uusien digitaalisten palvelujen saaminen perinteisesti voimakkaasti säännellylle toimialalle. Lisäksi tahtotilana oli helpottaa uusien toimijoiden pääsyä markkinoille ja lisääntyneen tarjonnan ansiosta parantaa taksipalvelujen saatavuutta ja edullisuutta huomioiden kuluttajansuoja sekä palveluiden turvallisuus ja luotettavuus ja mm. harmaan talouden estäminen.

Kuten hallituksen esityksestä hyvin käy ilmi, tässä mennessä osa tavoitteista on toteutunut ja osan tavoitteiden saavuttaminen vaatii vielä lisätoimenpiteitä. On tärkeää huomata, että taksisääntelyn muutoksessa on kyseessä merkittävä toimialaa koskeva muutos ja voimaantulosta on vielä melko lyhyt aika, joten markkina ja palvelut ovat vielä kehitysvaiheessa.

Liikkumispalvelut ovat suuressa roolissa sekä Suomen hallitusohjelmassa että EU:n Green Deal -ohjelmassa, jossa odotuksena on, että liikkumispalvelujen avulla voidaan päästä lähemmäksi erittäin kunnianhimoisia liikenteen päästötavoitteita. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että samalla kun liikkumispalvelujen piiriin pyritään saamaan uusia toimijoita ja asiakkaita innovatiivisten liiketoimintamallien ja teknologioiden avulla, luotettavuus liikkumispalveluihin säilyy tai jopa paranee. Liikkumispalveluiden, ml. joukko- ja taksiliikenne, pitää pystyä muodostamaan sellaisia asiakaslähtöisiä kokonaisuuksia, jotka houkuttavat kuluttajia siirtymään yksityisautoiluista palveluiden piiriin erityisesti kaupunkialueilla.

Koti- ja matkailupalvelut

ITS Finland kannattaa hallituksen esitystä siitä, että koti- ja matkailupalveluyritysten laajempaan palvelukokonaisuuteen sisältyvät kuljetukset vapautetaan taksiliikennelupavaatimuksesta ja palataan tältä osin liikennepalvelulakia edeltäneeseen tilanteeseen.

Taksipalveluiden turvallisuus ja laatu

ITS Finland korostaa taksin merkitystä osana koko liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen laajempaa palveluistumista, sekä erityisesti palveluiden turvallisuuden ja luotettavuuden merkitystä tässä kokonaisuudessa. Liikennepalvelulain uudistamisen keskiössä ovat olleet uudet liikkumispalvelut kokonaisuutena ja taksi on yksi tärkeä lenkki osana kokonaisuutta. Yleensä liikkumispalvelujen matkaketjut koostuvat useista erillisistä matkoista ja asiakkaan kannalta kokonaisuus on yhtä luotettava kuin sen heikoin lenkki. Lisäksi on tärkeää, että myös erityisryhmille löytyy luotettavia liikkumisen palveluita. Tämän vuoksi ehdotettuja täsmennyksiä liittyen taksipalveluiden turvallisuuteen ja laatuun voidaan pitää kannatettavina.

Taksiliikennelupa-asiakirjan tai sen jäljennöksen mukana pitämisen velvollisuus

ITS Finland pitää positiivisena sitä, että hallituksen esityksen perusteluissa on selvennetty mahdollisuus siihen, että kuljettaja voi näyttää taksiliikenneluvan valvontaviranomaiselle myös sähköisen jäljennöksen muodossa esimerkiksi mobiililaitteen ruudulta.

Taksipalveluiden saatavuus

ITS Finland pitää tärkeänä liikennepalvelulain 179 §:ään ehdotettuja sekä liikenne- ja viestintäviraston raportointivelvollisuutta että liikkumispalvelun tarjoajien tietojen toimittamisvelvollisuutta koskevia täsmennyksiä, jotka mahdollistavat viranomaisille tarkemman tilannekuvan ylläpitämisen palvelujen saatavuudesta.

ITS Finland kiinnittää kuitenkin huomiota tiedonantovelvoitteen aiheuttamaan hallinnolliseen taakkaan ja pitää hyvänä sitä, että velvoitteet voivat vaihdella toimijoiden mukaan.

ITS Finland yhtyy hallituksen ehdotuksen tilannekuvaan siitä, että alan toimintamallit tullevat vielä kehittymään sen suhteen, minkälaista yhteistyötä toimijoiden kesken tehdään saatavuuden varmistamiseksi hiljaisempina aikoina. Taksipalveluja on tarpeen kehittää toimialalähtöisesti paikallisesti ja alueellisesti. Lainsäädäntö mahdollistaa jo nykyisellään uudentyypisten toimintamallien kehittämisen, esimerkiksi postin sekä tavarantoimintamallien ja henkilökuljetuksia yhdistelemällä. Uudet liiketoimintamallit korostuvat erityisesti harvaan asutun ja pitkien välimatkojen etäisyyksien alueilla.

Taksiliikenteen yrittäjäkoulutus ja yrittäjäkoe sekä erityisryhmien kuljettajakoulutus

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä taksiliikenteen yrittäjäkoulutuksesta ja -kokeesta. Yrittäjäkokeen hyväksytyt suorittaminen olisi ehdotuksen mukaan taksiliikenneluvan myöntämisen edellytys. ITS Finland pitää tärkeänä varmistaa, että yrittäjäkoulutus ja -koe, ml. käytettävä kieli, eivät muodosta tosiasiallista estettä alalle tulolle ja että vaatimuksen tulisi olla oikeasuhtainen muihin vastaaviin ammattiryhmiin verrattuna. Sama seikka tulee varmistaa

29.10.2020

ehdotetun erityisryhmien kuljettakoulutuksen yhteydessä. Samalla on kuitenkin todettava, että oikein mitoitettu koulutus hyödyttää pitkällä tähtäyksellä todennäköisesti sekä yrittäjää että asiakkaita.

Taksivalaisin

ITS Finland suhtautuu epäillen taksivalaisimen käyttövelvollisuuden palauttamiseen ehdotetussa laajuudessa, ottaen huomioon kehittyvät liiketoimintamallit ja erot ns. perinteisten taksien ja digitaalisesti tilattujen kuljetusten välillä ja viittaa tältä osin muissa maissa tehtyihin hallituksen esityksessä kuvattuihin eroihin.

Harmaan talouden torjunta taksialalla ja taksamittarin käyttö

Hallituksen esityksessä on todettu, että lain suhteellisen vähäisen voimassa olon vuoksi myös vaikutuksia harmaaseen talouteen on vielä vaikea arvioida. Harmaan talouden torjumiseksi ehdotettuja keinoja on tarpeen punnita toisaalta suhteessa ratkaistavaan ongelmaan ja toisaalta suhteessa markkinoille pääsyyn.

ITS Finland pitää tärkeänä tietojen sähköistä toimittamista ja varautumista reaaliaikatalouden digitalisoituun talousjärjestelmään siirtymiseen. Samalla ITS Finland kiinnittää huomiota eKuitin mahdollisuuksiin reaaliaikaisessa tiedonvälityksessä ja harmaan talouden torjunnassa.

Palveluiden luotettavuuteen liittyy oleellisesti taksamittarisääntely, jonka uudistamisen yhtenä ajatuksena liikennepalvelulain säätämisen yhteydessä on ollut madaltaa markkinoille tulon kynnystä ja mahdollistaa myös sovelluspohjaisten ratkaisujen käyttö. Tavoite teknologiariippumattomuudesta ja uusien innovatiivisten mobiilipalvelujen saamisesta kuluttajien ulottuville on kannatettava, mutta samalla on varmistettava, että säilytetään liikkumispalvelujen luotettavuus erityisesti kuluttajan näkökulmasta. Markkinailmapiiriin kannalta on tärkeää, että sääntely kohtelee reilusti ja tasapuolisesti kaikkia, niin uusia kuin vanhojakin toimijoita. Luotettavuuden ja vastuullisuuden on oltava toimijoille kilpailuetu, ei kilpailuhaitta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että 152 §:ään mukaan, jos taksimatka ei ole sovittu kiinteää hintaa, on matkan hinnan perustuttava kuljettuun matkaan ja matkaan käytettyyn aikaan, ja hinnan määrittämisessä on käytettävä mittauslaitelain vaatimukset täyttävää taksamittaria.

ITS Finland pitää tärkeänä, että taksamittarisääntelyä uudistettaessa huomioidaan mahdollisimman pitkälle sekä teknologianeutraalius että mahdollisuus uusien liiketoiminta- ja hinnoittelumallien kehittämiseen ja varmistetaan markkinoiden kilpailullisuus. Suhteessa tähän tavoitteeseen valmistelun aikana harkittujen muiden tapojen EU-oikeudenmukaisuutta olisi voitu jatkoselvittää valmistelun kuluessa. Myös Virossa käytettävää ratkaisua, jossa taksamittari on pakollinen taksiasemilta otettavissa kyydeissä, joissa hinnan määrittäminen ei ole tapahtunut digitaalisen sovelluksen kautta, olisi voitu selvittää tarkemmin vaihtoehtona.

ITS Finland kiinnittää huomiota ehdotettuun uuteen 15 a §:ään, jonka mukaan henkilöliikennettä tarjoava luvanhaltija vastaa ja huolehtii siitä, että taksiliikenteeseen käytettävässä ajoneuvossa käytetään taksamittaria, joka täyttää mittauslaitelain (707/2011) vaatimukset, tai muuta laitetta tai järjestelmää, joka luotettavasti kerää jokaisesta taksimatkastä sähköisessä muodossa seuraavat tiedot: 1) yrittäjän yksilöintitiedot; 2) ajoneuvon yksilöintitiedot; 3) ajon suorittaneen

29.10.2020

kuljettajan yksilöintitiedot; 4) matkan ajankohta, pituus ja ajallinen kesto; 5) matkan hinta- ja maksutapatiedot. Esityksen perusteluissa jää jossain määrin epäselväksi, mitä kustannuksia tämä vaatimus aiheuttaa toimijoille ja miten vaatimus suhtautuu tavoitteeseen digitaalisten järjestelmien edistämisestä vaihtoehtona taksamittarille. Näitä kysymyksiä tulisi selventää.

Lopuksi

ITS Finland kiinnittää huomiota siihen, että taksimarkkinoiden osalta kyseessä on edelleen kehittyvä markkina. Tämän vuoksi valvovien viranomaisten riittävä resursointi, tietojenvaihto viranomaisten välillä sekä tiivis yhteistyö viranomaisten ja toiminnanharjoittajien välillä ovat keskeisessä asemassa toimivien ja laadukkaita palveluita tarjoavien markkinoiden rakentamiseksi. Myös hankintaprosessien ja markkinavuoropuhelun kehittäminen Sote- ja Kela-kyytejä kilpailuttavien julkisten hankintayksikköjen taholta sekä parhaiden käytäntöjen jakaminen on tarpeen. Tämän vuoksi hallituksen esityksessä kuvattu työ julkisesti tuettujen kuljetusten kehittämiseksi on erittäin kannatettavaa ja työn nopea eteneminen tulisi varmistaa.

ITS Finland kiinnittää myös huomioita siihen, ettei nykyinen lainsäädäntö ota erikseen huomioon jakamistalouden palveluita, kuten eräissä muissa Euroopan maissa on tehty. Samoin osassa maita on tehty selkeä ero digitaalisesti ennakkoon tilattavien palveluiden sekä ns. perinteisen taksitoiminnan välillä. Jatkossa olisi tarpeen arvioida, miten jakamistalouden palveluiden käyttöön voitaisiin kannustaa nykyistä paremmin.

Kunnioitavasti,

Laura Eiro
Ohjelmajohtaja
ITS Finland ry